

על מי האחריות?

האם יש להעניש נהג צעיר שהנהג המלווה שלו, שתה או ששתמש בסמים?

גו"ד שי גלעד

"שירותי הליווי" שלהם? בדיקת אדם אם מצוי הוא במצב של שכרות על פי החוק היא מיומנות של אנשי מקצוע. שוטר העוצר נהג החשוד שהוא נתון במצב של שכרות אומן לבצע בדיקה של מאפייני השכרות באותו נהג.

מעבדות בודדות מיומנות בבדיקת רמת האלכוהול או הסם בדמו או בשיתנו של אדם.

כיצד יוכל נהג צעיר לבחון את מלווהו אם שיכור הוא על פי הקריטריונים הקבועים בחוק? והאם פרופורציונלי העונש הצפוי לנהג חדש שכזה, על שלא השכיל לבחון בחינה מדוקדקת את מלווהו טרם החל בנסיעה?

ובכן, מצב דברים שכזה כפי שפורט לעיל עלול לקרות לאחר שתיוקן לפקודת התעבורה (מס' 63) התקבל לאחרונה (3 לאוגוסט 2004), לפיו לא יחשב אדם כמלווה בעת היותו שיכור כהגדרת החוק.

תיוקן זה לחוק מטיל על הנהג הצעיר

מטלה כבדה מנשוא שאין הוא יכול לעמוד בה. הנהג הצעיר יאלץ לבחון כל מלווה ומלווה בכלי בדיקה שאין לו כל מושג בהם, שכן העונש הצפוי לו, אם יתברר שהמלווה נחשב כשיכור, יהיה כבד בעוצמתו.

חובת הליווי, כפי שנקבעה מלכתחילה, לא הטילה תפקיד כל שהוא על המלווה. ההנחה היתה כי עצם נוכחותו של מלווה, אדם המבוגר מהנהג הצעיר ובעל ניסיון בנהיגה, תהווה גורם ריסוני לנהיגת הנהג הצעיר. ככל הנראה, חשב יוזם התיוקן לחוק כי ממלווה שיכור ניטלת הסמכות הריסונית.

ואם כך, מדוע שייחשב מלווה מי שיושב ליד הנהג הצעיר וישן בזמן הנהיגה או משעין את מושבו אחורנית ובוהה בתקרת המכונית? נראה כי כל עוד לא יוטלו תפקידים אופרטיביים על מלווה, וכל תפקידו מתמצה בנוכחותו במכונית, לא ניתן להטיל מגבלות כלשהן על הנהג הצעיר ובוודאי שלא מגבלות שאין לו דרך להתמודד איתן. אך נראה כי גם עם אישור התיוקן ע"י הכנסת, ספק אם ניתן כלל לאכוף אותו כלל. שוטר רשאי על פי החוק לדרוש מנהג להיבדק בבדיקות שונות בחשד שהוא שיכור, אך אין לשוטר סמכות כזו כנגד מלווה של נהג חדש.

● הכותב הינו יו"ר ועדת תעבורה בלשכת עורכי הדין

כרוח לקמפיין "אור ירוק לחיים". ומה יקרה אם האב שתה?

יב סיים את לימודי הנהיגה ועבר בהצלחה את המבחן העיוני והמעשי ערב גיוסו, הוא קיבל את הרשיון והספיק לנהוג במכונית של יביו פעמיים בלבד לפני שהחל את ויטורונת. רשיון הנהיגה היה כה יקר לו, שכן השקיע בלימודי הנהיגה את כל כספי חסכונותיו.

בחופשה הראשונה שלו נסע יב יחד עם אביו למסיבת חתונה משפחתית. בסיום המסיבה ביקש יב מאביו לנהוג ברכב כאשר אביו ישב לידו ומשמש לו מלווה.

במהלך הנסיעה נעצרה המכונית על ידי שוטר לבדיקת רשיונות. השוטר לא מצא פגם ברשיונותיו של יב ואולם הריח ריח של אלכוהול מפי אביו של יב. בבדיקה שנערכה לאביו של יב התברר כי מידת האלכוהול שבגופו גבוהה מעט מהמידה הקבועה בחוק. מסתבר שאביו של יב שתה בחתונה שתי כוסות בירה וכוסית יין, שהעלו את מידת האלכוהול בדמו מעבר למידה הקבועה בחוק.

כנגד יב הוגש כתב אישום לבית המשפט לתעבורה על נהיגה ללא מלווה ועל נהיגה בניגוד לתנאי רשיונו. בית המשפט פסל את יב מלקבל או להחזיק רשיון נהיגה, ובתגובה לטענות יב כי לא יכול היה לדעת שאביו נחשב לשיכור על פי החוק, ענה לו השופט כי זו הוראת החוק וקצרה ידו מלהושיע.

בבואו לחדש את רשיונו, הודע לניב כי עליו לעבור מחדש מבחן מעשי ועיוני כדי לקבל רשיון נהיגה.

גם מיטל עברה חוויה דומה. ביום השישי הראשון לאחר קבלת רשיון הנהיגה, היא ביקשה לחגוג את האירוע במועדון תל אביבי. הוריה של מיטל נסעו לחו"ל והותירו לה את מכוניתם. היא הציעה לענת חברתה לבוא אתה למועדון וביקשה שאחיה הבוגר של ענת ישמש לה כמלווה.

בדרכם למועדון עצרה ניידת משטרה את המכונית. התברר כי אחיה של ענת השתמש שלושה ימים קודם לכן בסם והיה עדיין נתון להשפעתו בעת שמיטל נהגה. גורלה של מיטל בבית המשפט היה דומה לזה של ניב: שניהם ביקשו לקיים את הוראות החוק ולנהוג עם מלווה בתקופת הנהיגה הראשונה שלהם, אלא שהתברר להם שמלוויהם נחשבו כשיכורים על פי החוק.

כיצד יכולים היו ניב ומיטל להימנע מסיטואציה זו? האם היה עליהם לבדוק את המלווים שלהם בבדיקות מעבדה טרם שכרו את